

vet en foranstaltning, behandles ofte efter denne bestemmelse, medmindre det nye forhold er af en sådan karakter, at tiltale bør rejses. Tiltale rejses således f.eks., hvor der kan være grundlag for at nedlægge påstand om en mere indgribende foranstaltning.

Efter retsplejelovens § 722, stk. 2, kan tiltale i andre end de af stk. 1 omfattede tilfælde kun frafaldes, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og påtale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn. Tiltalefrafald meddeles ikke helt sjældent efter denne bestemmelse over for personer, hvis mentale tilstand begrundes en afvigelse fra det sædvanlige reaktionsmønster, og hvor særlige foranstaltninger ikke findes påkrævede for at hindre gentagelse af kriminaliteten, da den pågældende allerede er underkastet relevant lægelig behandling.

Der henvises til betænkningen s. 19-20.

3.5. Kontrol med varigheden af tidsbestemte foranstaltninger

Som det fremgår af pkt. 3.2., er tidsbestemte foranstaltninger efter straffelovens § 72 undergivet domstolskontrol.

Efter pkt. 2 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/1997, jf. pkt. 1.1.1. og 1.1.3. i Rigsadvokatens meddelelse nr. 7/1992, fører statsadvokaterne kontrol med varigheden af idømte tidsbestemte foranstaltninger i medfør af straffelovens § 68. Rigsadvokaten indhenter med jævne mellemrum en udtalelse fra vedkommende institution om, hvorvidt foranstaltningen bør opretholdes, ændres eller ophæves, jf. pkt. 4 i meddelelse nr. 2/1997.

Statsadvokaternes kontrol med varigheden af idømte tidsbestemte foranstaltninger i medfør af straffelovens § 68 indebærer i praksis normalt, at der én gang om året indhentes en erklæring fra vedkommende institution om behovet for opretholdelse af foranstaltningen. Såfremt den dømte, institutionen eller bistandsværgeren anmoder om foranstaltningsændring, indbringes sagen - eventuelt efter forelæggelse for Retslægerådet - for retten, hvorunder anklagemyndigheden efter en konkret vurdering enten tilslutter eller modsætter sig anmodningen. Fremsættes der ikke anmodning om foranstaltningsændring, vurderer statsadvokaten på grundlag af erklæringen fra institutionen og eventuelt efter forelæggelse for Retslægerådet, om sagen af anklagemyndigheden bør indbringes for retten med henblik på foranstaltningsændring. Heri indgår proportionalitetshensyn. Såfremt der ikke ses at være behov for ændring, vurderes spørgsmålet på ny efter et år.

I anklagemyndighedens vurdering af spørgsmålet om foranstaltningsændring indgår således bl.a., hvilken tidsbestemt straf der ville være idømt for det pågældende forhold. Ved denne vurdering skal der imidlertid også tages hensyn til kriminalitetens art og grovhed sammenholdt med den lægelige vurdering af risikoen for recidiv, jf. straffelovens § 68.

Ud over det anførte om anklagemyndighedens kontrol med varigheden af idømte foranstaltninger påhviler det overlægen på vedkommende psykiatriske afdeling til stadighed at påse, at frihedsberøvelse ikke anvendes i videre omfang end nødvendigt, jf. herved psykiatrilovens § 21, stk. 1, som efter bekendtgørelse nr. 892 af 14. december 1998 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse bl.a. finder anvendelse på den af § 16 omhandlede personkreds. I de tilfælde, hvor frihedsberøvelsen beror på rettens afgørelse, f.eks. fordi der er tale om en dom til anbringelse, indebærer bestemmelsen, at overlægen i overensstemmelse med sædvanlig praksis over for anklagemyndigheden kan tage initiativ til en sag om foranstaltningsændring, når overlægen ikke længere skønner, at denne anbringelsesform er påkrævet. Er der i stedet tale om en dom til psykiatrisk behandling, vil overlægen efter omstændighederne være bemyndiget til ud fra behandlings- og retssikkerhedsmæssige hensyn at træffe beslutning om udskrivning uden rettens mellemkomst.

Der henvises til betænkningen s. 27-30.

4. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Der er ikke holdepunkter i kontrolorganernes praksis for at antage, at idømmelse af en tidsbestemt straf i form af livsvarigt fængsel generelt er i strid med konventionens forbud mod umenneskelig eller nedværdigende straf, jf. konventionens artikel 3 (se f.eks. klagesag 7057/75, X. mod Tyskland, afgørelse af 13. maj 1976, DR 6 s. 127). Der kan heller ikke udledes noget krav af konventionens artikel 3 om, at en person, der er idømt en tidsubegrænset straf i form af livsvarigt fængsel eller en meget lang tidsbestemt frihedsstraf, har krav på at kunne få prøvet lovligheden af den fortsatte frihedsberøvelse (se f.eks. klagesag 15776/89, B., H. og L. mod Østrig, afgørelse af 5. december 1989, DR 64 s. 264). Et sådant krav kan heller ikke udledes af konventionens artikel 5, stk. 4 (se f.eks. Wynne mod UK, dom af 18. juli 1994, Serie A nr. 294-A).

Hvis der derimod er tale om idømmelse af en straf, der indebærer en frihedsberøvelse, som er begrundet i forhold, der kan ændre sig med tiden, f.eks. hvis frihedsberøvelsen er begrundet i den dømtes mentale til-